

asokat, akik a próbát ki nem állják. Tudjuk, hogy a társadalom a városokban magasabb kultúra nyomdokán tömörült s mondhatni, szinte észrevétlenül találta készen a háboru involválta szűkeges szervezeteket, amelyek a háboru itthoni munkájához szükségképpen kell, hogy alakuljanak. Akik a temérdek háborus szükséglet fedezésére irányuló tevékenységeket szervezték, azok élére is állottak, aha majd a háborus mozgalmak, hadi jótékonyágok statisztikáját összeállítják, konstatálhatjuk, hogy fényes eredményeket értek el.

A jótékonyág erszényszámba menő ily módon való megnyilvánulása, minden esetre nemesebb szívet, emelkedettebb lelkületet és nemesebb gondolkodást kíván s így csak a műveltség legalább is közepes fokától fölfelé található. Tapasztalhattuk a háboru alatt, hogy vagyonos emberek kivonták magukat minden oly mozgalmakból, amelyek anyagi áldozatokat kívántak tőlük. Az anyagiasság, a hirtelen meggazdagodási vágy, erősen utját állják a jótékonyág gyakorlásának.

Ez városokban van így, most nézzük meg falun. Tán természetesen is, hogy a háboru kívánta itthoni teendőknek a falusi népnél kedvező talajt teremteni sokkal nehezebb és fáradságosabb. Az őszén je itt még sokkal jobban ki van fejlődve. Mikor a megművelt föld háromszoros mértékben ontotta a jüvedelmet, mikor a nyers-termelő a hulladékterményből is temérdek pénzt zsebel be, bizony nehéz csak egy pillanatra is eltéríteni attól a gondolatától, hogy fölös jüvedelmét a takarékbá vagy a ládafiókba rakja, hanem az őnzést csak részben is félretéve, hazajárni, a közért hozzon áldozatot.

A falusi nép könnyen megnyugodott abban, hogy háboru van. Hogy ősei is véreztek, nem keresi, nem kutatja okait, de nem is zugolódik nagyon felette, van, tehát lennie kell. Olyan természetesen találja, hogy akik háboruba mentek, azok körül kevesen térnek vissza, vagy hogy egyáltalán visszatérnek e. Isten rendelte ezt így! De nem leli meg az isteni rendeltetést, ha lovát olcsóbban kell odaad

nia, mint a vásárba mennyiért eladhatta volna. Panaszol, kérvényes rogyásig.

Itt már látjuk a műveltség, a felnőtt emelkedettség hiányát.

A magyar földművelő ott él a föld barázdáiban. Hogy lássa be akkor a méretetlen világháboru kívánta jótékonyág gyakorlásának fontosságát, a norderjét. S ennek egyedül és kizárólag a falusi társadalmunk szervezőtevékenysége az oka.

Oktatni, vezetni kellene a népet!

Igen, de ki? A jegyző, aki a minden? ezen agyontérhelt, agyoncsigásott végső szerve a hivatali életnek, ma, amikor hivatalbeli teendőinek ellátása éjjeleit is igénybeveszi? Ettől igazán nem lehet kívánni. Van azonban még a falusi társadalom letéteményesei között: a pap és a tanító. Ezekre hárul tehát az a feladat, hogy a népet oktasák, tömörítsék a szent cél érdekében, a közjó oltára köré. Távól áll tőlünk itt vádolni egyént vagy testületet, de igenis hibásatni lehet a rendszert, amely feladatai közé a felnőttek oktatását, a társadalom szervezését nem tűzte ki célul.

A jövő feladataira nézve e téren is tanulságot szereztünk a háboru folyamán.

Reméljük, hogy a felnőtteknek tömörítése, a közjó érdekében való szervezése s oktatása fel lesz véve a jövőben a hasznos tantárgyak közé!

Termeljünk cukorrépat!

Az Országos Magyar Gazdasági Egyesület Bujanovics Sándor elnök aláírásával az összes cukorrépat termelő közösek eljárárságai útján lelkes szózatban buzdítja a gazdákat a cukorrépa fokozottabb termesztésére. A szózat, melyet falragasz útján hoznak a gazdák tudomására, rámutatván a kormányának a termelőknek biztosított háborus pótlékról szóló rendelkezésére, így szól a többek között:

A kormány teljesen megértett és méltányolta a mai helyzetet s ezért határozta el magát arra, hogy a cukorrépat termelő gazdákat különleges háborus pótlékban fogja részesíteni. A kormányának

es a bőkezűsége minden magyar gazdára, akinek cukorrépat termelni módjában van, azt a hazafis kötelezettségét hárítja, hogy ennek az óhajnak és kívánságnak meg is feleljen.

Ma az ország abban a szomorú helyzetben van, hogy kivitelre alig tud valamit termelni, de behozatala a háboru következtében óriásilag emelkedett. A külföldi behozott árut azonban nem lehet papirosbankóval fizetni. A külföldi aranyban való fizetést kíván. Az aranyat rendes körülmények között úgy szerzi be a kormány, illetőleg az állam, hogy az általa kivitt árukért maga is a külföldtől aranyat követel.

A jelen szomorú viszonyok között az egyetlen termény, amelyből kivitelünk lehetne s amellyel a külföldről könnyű szerrel szerezhethetők be a szükséges aranyat: a cukor.

Ha azonban a gazdák cukorrépat nem termelnek, akkor nem csak a külföldre nem vihetünk ki cukrot s nem hozhatunk be aranyat, hanem még megsehitik az a szegény is Magyarországgal, hogy saját cukoriparjainkat sem tudjuk ellátni s a cukrot is külföldről leszünk kénytelenek beszerezni. Ez pedig annyit jelent, hogy a mi papirosbankónk értéke alább száll, azért mindkevesebb ruhát, gépet s más egyéb ipari cikket lehet majd vásárolni s így pénzünk romlását saját magunk idézzük elő az által, hogy nem karoljuk fel kellő terjedelemben a cukorrépa termelését.

Teljes bizalommal fordul tehát a kormány a magyar gazdaközönséghez, valamint magunk is azzal a kérésselel, hogy termeljünk cukorrépat. Teljes tudatában vagyunk azoknak a nehézségeknek, melyek ma a cukorrépa termelés előtornyolnak, mégsem szabad ezek elől a nehézségek elől visszariadnunk, tudva azt, hogy a hazának, a köznek és illyképp magunknak is nagy érdekei fűződnek ehhez a termelési ághoz és hogy ha még áldozatot is hoznánk ennek a célnak elérése érdekében, akkor is azzal a tudattal kell azt megtennünk, hogy a háboru sikeréhez a magunk részéről is hozzájárultunk.

védkötelezettségét és az egész angol hadsereg reorganizációját, azon reményben, hogy valami más formában talán tényleg veheti valami hasznát. Vedoremo!

Made in Germany.

A háboru kitérősekor a franciák gondolták egy nagyot és kijelentették és bejelentették, hogy a gyűlölt boche-okat minden tereen boykottálni fogják.

Hoz-zu vezércikkében magyarázták meg a búcsak, hogy mennyire megméltéyzik a gyermekek lelkét a német játékszerek, melyeknek Franciaországban van a legnagyobb piaca. Van e borzasztóbb valami, mint hogy a gyermekek építőkockáira, vasutjára, babájára stb. rá van forrasztva a szegény bélyege: Made in Germany. Torfóljuk le tehát a gyalázatot és ne hozassunk semmiféle német játékot többé. Így szónokoltak és ugylászott, mintha lenne is hatása, mert a párizsi nagy áruházak hirdetésen már csak amerikai és angol játékszerek hirdetését olvasták.

Az a dolog azonban valóságban nem így áll, mert mondhatnánk kinarólás német játékszereket is, sőt a hazaszerződés talán még kedvezőbb lehetne is.

terjesztenek a kereskedők, kiknek már annyira nem terjed izzó hasaszeretete és lángoló gyűlölete a németek iránt, hogy német játékszerekkel dusan felszerelt raktárunkat ne akarnák kiárusítani.

Briandról, a francia miniszterelnökről mesélik a következő kis történetet: A minapiban egy minisztertanácskozásról hazafelé tartva, eszébe jutott, hogy nővére öt éves kis fiacskájának ne venesjja van. Amint éppen azon töpreng, hogy mit vegyen a kis lurkónak, belé botlik egy utcái játékszer bódéba. A bódé bőségszűl tulajdonosnéja csakhamar elmesélte Briandnak, hogy ferje elvesztette a harctérben egyik lábát és most játékszerkészítésből tengeti életét. Amint nézegeti Briand a különböző játékokat, egyszerre csak fel tűnik egy nagyon csinos kis pléh automobil. Szép pirosra van festve, benne egy sofőr és egy néger. A tulajdonosné megmattatta, hogy az automobil egy óraszerkezet segítségével fel is lehet húzni. Amint a kis autót elkend szaladni, a rajta levő sofőr-baba szép szabályos körbe voneti a kis járművet, a néger-baba pedig le-és felveszi menetközben cilinderét.

Briandnak nagyon megtetszett a játék és

— Igazán ügyes ember az ön férje, szonyom!

A kért ár dupláját mintegy segélyül ki fizette s nagy örömmel sietett fel kis fiacskájához. A fiucska boldogan veszi át a kis autót és Briand nem restel mellé kuporodni a földre, hogy megmutassa öccsének a játékszer kezelését. Ezután Briand átment a másik szobába, hogy nővérel és sógorával beszélgeszen egy kisit. Kis idő múlva ragyogó szemekkel trohan be a kis fiu — kincseit kezébe hozva — egyenesen Briandnak tart ezeiket a zszakkal:

— Nézd csak bácsim, az autó fenekén rá van írva, de én nem tudom elolvasni.

Briand kezébe veszi, de egy pillanat múlva megecsémialtíve olvassa a jól ismert jelölést: „Made in Germany”.

— A tábort csomagok címzése. A tábori postai csomagokba tanácsos a címret is elhelyezni, hogy az esetben ha a csomag az illető közben címét veszti, vagy a címret elvesztetatlanná váltik, a csomag — felbontva — a belső címret alapján mégis kézbevihető legyen. A címret-másolatát pótolja a csomagban elhelyezett levél, ha ez a

H I R E K

Jubiláló egyesület. A Dunántúli Közművelődési Egyesület, melynek kulturális működése majdnem az ország egy harmadára terjed ki, folyó évi május hó 21-én fogja Veszprémben megünnepelni dísz-kozzgyűlés körében fennállásának 25 éves fordulóját. A D. K. E. ezeltől 25 évvel alakult meg néhai Széll Kálmán, volt miniszterelnök vezérlete alatt. A díszülésen a megnyitó beszédet báró Hornig Károly bíboros, veszprémi püspök tartja, aki az egyesület kérelmére elvállalta a fővédnökséget. A díszülésen beszélni fognak még: gróf Apponyi Albert, Berzeviczy Albert és Rákosi Jenő. Az ünnepély rendezősege élén Óvári Ferencz dr. veszprémi országos képviselő, Komjáthy László veszprémi polgármester és Fodor oszkar a D. K. E. főtitkára állanak.

Műkedvelők. A polgári iskola március 12-iki előadása egy erőteljes, mint anyagilag nagyon szépen sikerült és tekintélyes összeggel gyarapította az alap tőkéjét. A fiúk mind kivétel nélkül, kitűnően adták le szerepüket. A műsor összeállítása, valamint a szép barátság Kemenei József igazgató érdeme, a-i barádsággal nem törődve, igazi élvezetes estét szerzett a hölzségnek.

Halálhíradás. Anyos Karoly, özv Anyos Lászlóé szül., Koltai Vidos Máriának egyetlen fia, f. hó 15-én 43 éves korában meghalt. A temetési szertartás f. hó 17-én Mersavatón tartatott, ahol a halott a családi sírboltban helyeztetett el.

Közzgyűlés. A Sághegyi Bazaltbánya Részvénytársaság március hó 30-án tartja meg rendes évi közgyűlését.

A jánosgházal tanonciskola segélye. A kereskedelmiügyi miniszter a jánosgházi iparos tanonc iskola részére 350 korona államsegélyt folyósított az 1915-1916 tanévre.

Doktorra avatás. Lapunk folyó évi kilencedik számában fenti című hírlünkben Mohácsi Lajos magdalgeryei evang. lelkész doktorrá avatásáról szoltunk, e hírlünkbe egy értelmetlen zavaró hiba csuszott be. A hírlen azt akartuk kiemelni, hogy Mohácsi Lajos az ő papi teendők inek teljesítése közben is tudott időt találni ahhoz, hogy papi tanulmányait végezze és a doktorátust megszeresse. Ez az ami dicséretet és elismerést érdemel. E hírlínket tehát, ily értelemben, helyre igazítjuk.

Népfelkelők szemléje. A honvédelmi miniszter rendelete már megjelent a 18 évesek összeírásáról. A rendelet szerint az összes 18 éveseket március hó 16-tól kezdve össze kell írni és ezek április 14-től május 3-ig szemlén tartoznak megjelenni. Egyenesen időben tartoznak jelentkezni azok a 43-60 éves férfiak is, akik az előző szemlén bármi okból elmaradtak. Jelentkezniük kell az 50 éven aluli orvosoknak is akik nem a harc terepen, hanem esetleg a tartalékkórházakban teljesítenek szolgálatot. Az orvosoknak március 17-22 között kell jelentkezni.

F. H. K. E. háborus gyermekkerítje. Ma a mikor az egész országot áthatja az a gondolat, hogy a háboru győzemes befejezésének egyik fő feltétele, hogy az országnak megmunkáltassék a földje és biztosításék mindannyiok kenyerre, Craus István Nyitra megye főispán-kormánybiztos, az egyesület elnökének kezdeményesére életre való mozgalmat kezdeményez a Felvidéki Magyar Közművelődési Egyesület. Munkalmának az a vezető-gondolata, hogy miután az ország férfi-közönsége a harctéren teljesíti a kötelességét, az asszonyra hárul a föld megmunkálásának kötelessége. Az asszony hazafias kedvvel teljesíti is ezt a kötelességét, ha viszont a társadalom addig, a míg ő verejtékes munkáját végzi, gondolkodik a gyermekei féltés győletről, hogy azok föl ne gyujtsák a háztá-

ezmét, hogy a míg a családayák mindnyájunk kenyeréért munkálnak állanak, azok u a közösgekben, a hol óvodák nincsenek, gyűjtésük össze a gyermekeket (például a májustól-októberig adónetet tartó iskolákban) és tartják őket foglalkoztatás-felügyelet alatt, a míg az anyuk haza nem tér a munkából és át nem veheti iamét a gyermekeit. Az iskolát mindenesetre ingyen engedik erre az istenes célra az állam, a község vagy a felekezet. A felügyeletet szintén ingyenesen elvállalná a község intelligenciája felváltva vagy az iskolai szünetet élvező tanító vagy tanítónő legrosszabb esetben pedig a község előregedett és munkaképtelen lakossága. Az intelligencia végezná a gyermekek szellemi és lelki nevelését, a község öreg és munkaképtelen lakossága pedig a gyermekek személyi (tisztaasági) gondozását. Előrelvezést pedig szivesen ad a gyermekeknek az anyjuk vagy a hozzátartozók vagy pedig a község meleg szívű lakossága, a melynek bizonyára mindig lesz egy-egy kaulka leveze vagy fővelőke a segeényebb gyermekek számára. A F. M. K. E. elnöksége már meg is kereste a működési területéhez tartozó vármegyék egyházi és politikai hatóságait, a felvidéki püspököket, főispánokat és alispánokat, hogy hatóságaik területén lenetelők sörösen szervezzék meg ezeket a háborus gyermekkereteket, a melyek a társadalom minden újabb megterhelése nélkül, megadják a családanyáknak a lehetőséget, hogy a harc terepen küldött férjüket helyett családjaiknak és mindnyájunknak a megelhetés fő feltételeit megszerezhessék. A F. M. K. E. elnöksége megajánlatast tesznek, ha ezte tervét a testvér közművelődési egyesületek s a működési területen kívül álló vármegyék egyházi és politikai hatóságai is magukévá tennék.

A rekvirálás. A gabona, hüvelyes és őrlenyegkészletek rekvirálása országsszerre folyamatban van. A kormányrendeletek értelmében az idején bejelentett készletek nagyrésze már átvétel alatt áll, de sok helyütt az átvételeket fogyasztosítani nem lehetett, még pedig azért, mert a pénzügyőri kirendelés az kutatásokat az ország egyes részén még nem hajtottá végre. E kutatások — amelyek eredményéről nap-nap után be számolunk, — eddig is nagyobb mennyiségű gabonát és őrlenyegét biztosítottak a közlelmezés részére és éppen a rekvirálásnak az a módja készlet az elrejtőket az önkéntes bejelentésekre, ne hogy készleteiket elkobozsák. A hatósági kutatások és a készletek kenyszer feltárasa folytatatosan kiterjed az ország minden kosegére és csak az összes munkálatok elvégzése után lehet megállapítani azt a mennyiséget amely ily módon nap fenyre kerül. De mar ma megállapítható, hogy a pénzügyőrök tevékenysége nem volt hiábavaló, mert eddig is oly nagy mennyiségeket koboztak el amelyek a közlelmezés szempontjából is igen jelentősnek mondhatók, a rekvirált és elkobozott mennyiségek átvételére, szétosztására és elszállítására a H. T. minden intézkedést megtett. Az ország felosztott körzeteiben a megbízottak egész sora működik am megelégedőgarancia nézve, hogy a munkálatokat az iden sokkal edebb időn belül végzik. Igaz ugyan, hogy egyik önkéntes akadályok is fölmerültek, de ezeket a jobb időjárás beálltával könnyen le lehet győzni. A rekvirálás biztosítása lett mind az a fedezet amire az ország közlelmezésének az új aratásig szüksége van. A mai kenyér és liszt-rendszer mellett tehát hónapokra el vagyunk látva és ezért aggodalomra okuk nincsen.

Gyufakarall. A gyufakarall minden módon igyekszik előkészíteni az áremelést, noha a háboru alatt igen nagy nyereségre tett szert. Beavatottak szerint a háboru másfél éve alatt a karall több mint 13 millió koronát keresett és semmiféle újabb drágításnak nincs létjogosultsága, sőt mindenképpen indokolt volna, ha a pénzügy miniszter épogy redukálná a gyufa árát, mint ahogy annak idején a szikartall áremelést is á-

csökkentelte. Az áremelés különben azért is kolutlan, mert a behozatalt a svéd és a magyar korona közt levő dísszájót egyelőre teljesen zárja. A karall egyszerűen kihar szálja a valuta piac helyzetét és nem szállít gyufát, illetve árát csak kis tételekben bocsátja rendelkezésre, hogy meesterségen árnihányt provokáljon. A karall ellen csak két módon lehetne eljárni: egy részt a svéd gyújtóra vonatkozólag fel kell függeszteni a vámot, másrészt pedig a magyar gyufatermékek árát maximálni. Hogyha egyik vagy másik intézkedés meg nem történik, akkor rövid időn belül meg fogja ragadni a karall az állammat arra, hogy az ismétellen letagadott áremelést mégis koraszűlly vigye.

Készpénzzel fizettek. A mi hadseregünkkel a különböző harctereken szigoruan kíván adva a rendelet, hogy a lakosságát nem szabad szarcolni és mindent készpénzzel kell fizetni a katonáknak. Egyik meghódított orosz faluban vezei a kapitány, hogy a bakák malacot sütnék. Megfizetted-e a malac árát? Kérde az egyik bakatol.

Szavazatos arak alásan jelentem, tudom a regulát, hogy mindent készpénzzel kell fizetni. **Egyezveval megfizetted?**
— Meg!
— Kinek?
— A házban ahonnan hoztam, senkinek volt, lelettem hát a pénzt az asztalra.
— No es mennyit?
— A malacok darabjaért — barom krajczár!

A hazudottak hadisegélyek. Közvetesen jeleniknek a varmegye kül-ó p-riaróiról a jó fatusiak azzal a panasszal, hogy eddig kaptak hadisegélyt s egyszer csak becsútt a mennyi manna. Bizonyosan valaki megtartotta magának. Es az elmaradhatatlan gyuan. A nép bizalomtalan nem elégszik meg a jegyző, a fozsolgatóról folvilgositásával, hanem bemegy a megyei székhelyre és előadja panaszát az alispánnak. Főispánok. A varmegye központ nap kihúcs-l pár száz pinzozos. Az állam egy-egy varmegyében milliókat osztott ki a hadisegély címen s mégsem elég Nincs az országnak anyafi penze, mint amennyit hadisegély címen ki kelletne osztania, ha minden igényt ki akarna elégíteni, a fausiak nem tudják, hogy a pénzügyminiszter rendeletére a pénzügyigazgatóság közege a körjegyzőségeknél átvisszajár a hadisegélyben részvevők nev-jegyzékét s a megváltosított munkos képes törölnek egyeseket. Nem lehet mindenkinek az egész hadjari idejére folyóitán a segélyt akkor is, ha nem szorul rá ki szorul rá, nem maga az illető hivatott megállapítani, hanem az erre illetékes hatóságok. Nincsen olyan jó módú fatusi család, amely a hadisegélyt igénybe nem venné, ha lehetne. Valameonyi próbál szerencsét. Es néhány-néhány egyiknek-másiknak sikerül is. No és ha egyiknek sikerül, akkor a másik is. sőt valamennyi azt akarja hogy neki is sikerüljön. Azért kell időnként a néveorokat átvizsgálni, hogy akinek nem jár vagy akinek megcsúnt az igényjogosságra, azokat töröljék. Tesék dolgozni: csak a munka képtelen családtagok vegyék igénybe a segélyt. Külömben kilincsalhatnak akár itéletnapig, akik nem is let meg a hadisegély, az nem kapja meg, ha mindjárt ehennalással.

Balaton halászati. Az „olcso” halairól országszerre ismert, Balatoni Halászati Társaság új üzmetert dolgozott ki a Balaton halászatára, melyet a földmivelésügyi ministerium már jóvá hagyott. Az új üzmetermódosítás főként egy nagyobb szabásu halászat iskerlet keresztállyva lére irányul. Tehát a Balatonban esental még több hal lesz, hogy azonban az ára olcsó nem lesz, arra mérget mernék bevenni. Szóval lesz hal a Balatonban rettenetes nagymennyiségben, mi azonban nem igen fogunk deára balatoni halhoz jutni, esetleg csak has és gardábas,

